

УДК 378(422.2+477)

СИСТЕМА ОСВІТИ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ: УКРАЇНОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Оксана ГУЛА

кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник відділу української етнології НДІУ

Анотація. У статті на основі опрацьованих шкільних та вузівських планів і програм досліджено особливості здобуття освіти у Республіці Хорватія. Висвітлено образ України та українців у змісті підручників з історії не лише хорватських шкіл, але й вищих освітніх закладів, у яких викладаються українознавчі предмети.

Ключові слова: освіта, школа, університет, хорвати, українці, еміграція.

СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ ХОРВАТИЯ: УКРАИНОВЕДЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Оксана ГУЛА

кандидат исторических наук,
старший научный сотрудник отдела украинской этнологии НИИУ

Аннотация. В статье на основе обработанных школьных и вузовских планов и программ исследованы особенности получения образования в Республике Хорватия. Освещен образ Украины и украинцев в содержании учебников по истории не только хорватских школ, но и высших учебных заведений, где преподаются украиноведческие предметы.

Ключевые слова: образование, школа, университет, хорваты, украинцы, эмиграция.

THE EDUCATION SYSTEM OF THE REPUBLIC OF CROATIA: THE UKRAINIAN STUDIES ASPECT

Oksana HULA

Candidate of Historical Sciences,
senior research fellow of the Ukrainian Ethnology Department of RIUS

Annotation. The article studies the specifics of education in the Republic of Croatia on the basis of the already developed school and university curricula. It reveals the image of Ukraine and Ukrainians in the contents of historical textbooks not only for Croatian schools but also for higher education establishments where Ukrainian studies are taught.

Key words: education, school, university, Croats, Ukrainians, emigration.

© Гула О.

На сучасному етапі у світі яскраво спостерігається глобалізаційна тенденція. У той же час вона перебуває в діалектичному зв'язку із тенденцією до посилення національної окремішності та зростання націоналістичних рухів. Тому для адекватного реагування на виклики часу багатонаціональні держави проявляють інтерес до вивчення національних історій та культур тих народів, які проживають на їхній території. Україна зацікавлена у вивченні позитивного досвіду подібної міжнародної співпраці. Особливо ж цінним є не лише історичний, культурний, але насамперед освітній досвід країни зі схожою історичною долею – Хорватії.

Варто зазначити, що нині не існує окремого спеціального дослідження з цієї проблематики. Проте нараховується ряд праць, у яких науковці частково торкаються заявленої теми. Так, М. Нагірний, вивчаючи історію появи та розвитку на хорватських територіях русинської та української діаспори, аналізує у своїх статтях і освітній аспект [13], а також демонструє проблемність збереження української мови в чужорідному середовищі [14].

Натомість хорватські дослідники більше уваги приділяють розгляду особливостей української мови, її синтаксису, правопису та схожості з хорватською мовою [1]. Також робляться спроби проаналізувати сучасну структуру навчання в тих установах, де ведеться викладання української мови [2].

Система освіти Республіки Хорватія побудована за західноєвропейським зразком та поєднує у собі чотири рівні здобуття знань: дошкільне виховання, основна, середня та вища школа.

Дошкільне виховання регламентується Законом про дошкільну освіту,

прийнятим у січні 1997 р. [10], та поправкою [8] до нього, прийнятою у жовтні 2007 р. Цими актами передбачається, що дитина (від 6 міс. до 6 років), отримуючи дошкільну освіту, перебуває під захистом держави, тобто має право на повноцінну підготовку до школи, кваліфікований нагляд та харчування. У цей період діти віком від 4 до 6 років, окрім основних предметів, вивчають англійську, німецьку, італійську, французьку, іспанську мови (на вибір).

Основна школа. Перші вісім років початкового навчання в Хорватії регулюються Законом про освіту в початковій і середній школі (Народні новини. – 87/2008 [9]). Здобуття початкової освіти починається зі вступу до першого класу початкової школи і є обов'язковим для всіх дітей від шести до п'ятнадцяти років. Це стосується усіх дітей, які проживають в Республіці Хорватія, незалежно від їх національності. Для людей, старших за п'ятнадцять років, котрі з різних причин не здобули початкової освіти, розроблено спеціальну систему в галузі базової освіти для дорослих.

Середня школа, залежно від типу навчального плану і програми, які в кожній із них реалізуються, поділяється на гімназії, професійно-технічні школи, художні школи.

Гімназії, в свою чергу, поділяються на загальні або спеціальні, де навчання триває принаймні чотири роки. Після завершення гімназії учень отримує диплом про закінчення середньої школи.

Професійно-технічні школи (технічні, промислові, торговельні та ін., відповідно до типу навчальної програми) виконують навчальний план від одного до п'яти років. Після завершення цього типу навчального закладу учневі

вручається сертифікат про отримання середньої освіти, а також конкретну спеціальність.

Художні школи (музичні, танцювальні, мистецькі та ін., відповідно до типу навчальної програми) виконують навчальний план за чотири роки. В результаті його реалізації учень одержує середню освіту.

Ще одним із різновидів здобуття середньої освіти є ремісничі училища. Навчальний план тут виконується упродовж трьох років та передбачає набуття освіти двома способами. Відмінність першого полягає в тому, що практичні заняття для учня проходять в училищі і складають 50% від навчальної програми. Другий спосіб включає в себе отримання теоретичних знань в кабінетах училища, а практика, що займає близько 65% від усієї програми, проходить у виробничих майстернях. Також існують відмінності між здачею іспиту. У першому випадку учень просто здає іспит, у другому ж – він може здавати як іспит, так і спеціальний кваліфікований тест [15].

Щодо вивчення історії різних країн варто зауважити, що саме у середній школі учні починають глибше знайомитися з минулим країн світу. І українська історія не виняток. Насамперед хорватські школярі вивчають період Київської Русі, причому у підручниках стверджується, що було два потужних центри, які хотіли стати основою об'єднання слов'ян, – це Київ та Новгород. Зрештою, Київ переміг, тут першим князем став Олег.

Наступним періодом вивчення є сутички русичів із сусідніми народами. Розглядаються військові походи руських князів, йдеться про міць та спритність військ. Детально вивчається діяльність

Ярослава Мудрого, а закінчується вивчення української історії нападами монголів та розпадом Київської Русі.

У Хорватії проживає значна кількість вихідців з України, частина з яких називає себе русинами. Це – нащадки переселенців XIX ст., в основному з територій Західної України. Русини намагаються зберегти свою культурну, мовну окремішність та відмежовуються від власне української національної меншини.

Законодавством Республіки Хорватія передбачене та реалізується право національних меншин на вивчення рідної мови в загальноосвітніх школах. Діаспора докладає послідовних зусиль щодо розвитку шкільництва українською мовою. Станом на сьогодні в Хорватії здійснюється вивчення українознавчих предметів у чотирьох хорватських школах в Липовлянах, Петровцях, Каніжі і Шумече, які відвідують понад 50 учнів. На щорічній основі організовуються літні школи для дітей з вивчення української й русинської мов, які проходять в Україні та в Республіці Хорватія. В Україні такі школи для хорватських дітей були організовані в Закарпатській (м. Хуст, м. Мукачеве) та Тернопільській областях (м. Бучач). Учасниками літніх шкіл кожного року є близько 100 дітей з родин діаспори [18].

На щорічних літніх школах, що організовувалися Міністерством освіти та спорту Хорватії, школярі вивчали мову, історію, географію, віровчення, етнографію, музику, культуру, фольклор, хореографію та ін. Українська і русинська мови вивчалися окремо. Першим уроком щодня було заняття з рідної мови. Відомості про обсяг дисциплін та їх співвідношення містять звіти літніх шкіл. Наприклад, на Літній школі-93 на

вивчення української і русинської мов відводилося 170 годин, співів, танців і хореографії – по 16, історії, віровчення та хорового співу – по 20, географії – 817. Також читались окремі спеціальні лекції на теми: «Історія русинів», «Видавнича діяльність русинів і українців РХ», «Українські народні танці і народний одяг» та ін. У кожній літній школі проводилося два літературних вечори, присвячені ювілеям українських і русинських діячів культури. Урочисті заходи з приводу закриття літніх шкіл зазвичай передбачали організацію одного або двох концертів, на яких читалися уривки з русинських й українських драматичних творів, декламувалися русинські та українські поезії, співалися русинські та українські пісні. Учасникам літньої школи вручалися дипломи [13, с. 19–20].

Таким чином, у 1990-х роках літні школи продовжували виконувати роль допоміжних для дітей, не охоплених регулярним вивченням рідної мови у своїх населених пунктах. У час війни літні школи стали єдиним і тому необхідним центром підтримки освіти рідною мовою, збереження національної свідомості. І хоча за останні двадцять років рівень знання рідної мови помітно знизився, все ж без літніх шкіл процеси асиміляції української та русинської молоді відбувалися б значно швидше [13, с. 22].

До вищих навчальних закладів Республіки Хорватія належать університети й академії мистецтв у їхньому складі, інститути, коледжі і вищі школи.

Університет, інститут і академія мистецтв створені для надання вищої освіти, проведення наукових, професійних і мистецьких заходів та інших видів діяльності відповідно до закону та власних статутів цих освітніх закладів. У

межах вищої освіти ці навчальні заклади функціонують відповідно до Закону про науку і вищу освіту (Офіційний вісник. – №123/03 [5], №105/04 [6], №174/04 [7]), а також можуть організовувати і проводити професійне навчання.

Університетське навчання готує студентів до роботи в науці та вищій школі, бізнесі, державному секторі та виховує поведінку у суспільстві в цілому. Це навчання включає в себе три рівні: переддипломний, дипломний та післядипломний.

Інститути, коледжі і вищі школи у Хорватії було створено з метою отримання студентами вищої освіти за допомогою організації та проведення більш поглиблених фахових досліджень у сферах менеджменту, економіки, медицини, інформаційних технологій, крім того, виконання професійної, наукової діяльності відповідно до Закону про науку і вищу освіту і статутів цих закладів.

Професійне навчання дає студентам відповідний рівень знань і навичок для виконання професійної, в основному технічної, діяльності і готує їх до майбутнього працевлаштування. Професійні дослідження включають у себе два рівні: професійне навчання і фахове дипломне професійне навчання.

У Республіці Хорватія існує п'ять державних інститутів: у Загребі, Осієку, Спліті, Задарі і Рієці, а також сім університетів: в Дубровнику, Осієку, Пулі, Рієці, Спліті, Задарі, Загребі.

Новітній етап розвитку вищої освіти в Задарі розпочався 1955 р. шляхом прийняття Закону про заснування філософського факультету, а в 1998 р. – створення вищої школи педагогічної освіти. Ці дві інституції стали основою для відкриття університету в Задарі в 2002 р.

У 2000 р. на факультеті філософії на-
раховувалося 16 відділів і 17 різних на-
вчальних груп, аспірантура, додаткові
дослідження в цілому близько для 3400
студентів. Викладання здійснювали 240
співробітників, у тому числі іноземні
спеціалісти. При університеті на філо-
софському факультеті діяла Академія
освіти. З 1998 р. на факультеті філосо-
фії було утворено ще й педагогічний
коледж. Після проголошення про від-
криття університету у 2002 р. згадані
інституції, а також Студентський центр
було реорганізовано у 16 університет-
ських кафедр та 9 професійних відділів
університету. Вже на 2016 р. в універси-
теті функціонувало 25 факультетів, де
навчалося понад 5000 студентів: факуль-
тет англійської мови, археології, екології,
агрономії та аквакультури, економіки,
етнології та культурної антропології,
філософії, французьких та іберо-роман-
ських студій, географічний, германісти-
ки, інформатики, освіти та підготовки
педагогів, класичної філології, хорват-
ських та слов'янських досліджень, лінг-
вістики, факультет педагогічної освіти
в Госпічі, педагогіки, історичний, історії
мистецтва, морський факультет, психо-
логії, соціології, факультет італійських
студій, туризму та комунікації, охорони
здоров'я, богословський. Успішно функ-
ціонувала аспірантура.

Для організації та заохочення науко-
во-дослідної роботи університет створив
три науково-дослідницькі центри: адріати-
чно-ономастичних досліджень, центр
Степана Матічевича та центр до-
сліджень карсту і прибережної смуги.
Крім того, в університеті діють два цен-
три для навчальної роботи: спортивно-
оздоровчий центр та центр іноземних
мов [4].

Університет Спліту був заснований
15 червня 1974 р. Згодом він перетво-
рився на найважливіший науково-освіт-
ній заклад регіону і розгорнув свою ді-
яльність на чотирнадцяти факультетах,
таких як: економічний, електротехніч-
ний, будівництва та суднобудування,
архітектури і геодезії, філософський,
католицький богословський, хіміко-
технологічний, медичний, кінезіології,
поморський, юридичний, природничо-
математичний, а також кількох відділах,
що відповідають за вивчення моря, охо-
рону здоров'я, розвиток криміналістич-
них студій. Крім того, при університеті
діяла Академія мистецтв. Дослідницькі
зусилля університету зосереджені в на-
укових галузях, що характеризують при-
родні, культурно-історичні, соціальні,
економічні та інші особливості регіо-
ну [12]. Нині на факультетах навчається
близько 20 000 студентів.

Університет у Рієці був заснований
в 1973 р. внаслідок розширення кіль-
кості вищих навчальних закладів у За-
хідній Хорватії. На сьогодні університет
налічує десять факультетів: медичний,
океанології, права, філософський, ін-
женерний, філологічний, економічний,
факультет туристичної гастрономії,
макроекономіки і туризму. Завдяки ак-
тивній співпраці з промисловими то-
вариствами і партнерству з громадами
університет робить свій внесок в со-
ціально-культурний розвиток хорват-
ського суспільства. Університет Рієки
знаходиться в числі 500 кращих євро-
пейських університетів, він динамічно
розвивається, що сприяє мобільності
і становленню дослідницької кар'єри
кожного зі студентів, дає можливість
виявити талант і підприємницьку енер-
гію [17].

Університет ім. Ю. Добрилі в Пулі був заснований відповідно до закону у вересні 2006 р. В університеті функціонує п'ять факультетів: гуманітарних наук, музичний, економіки і туризму, підвищення кваліфікації вчителів, факультет з викладанням італійською мовою, філософський. Окрім цього, в університеті функціонують різноманітні центри: з досліджень моря, інформатики, культурологічних студій тощо [19].

Ініціатива для заснування університету в Осієку була започаткована в 1975 р., коли хорватський парламент прийняв рішення про створення університету в Осієку, до складу якого ввійшли: економічний факультет, факультет сільського господарства та харчових технологій, сільськогосподарський інститут, факультет машинобудування та військово-морської архітектури Загреба для машинобудування в Славонському Броді, педагогічна академія Осієку, музична академія у Загребі з музичним відділом тут, міська бібліотека та історичний архів Осієку.

У 1975 р. було створено юридичний факультет в Осієку, 1976 р. – факультет харчових технологій, у 1977 р. – факультет педагогіки, 1979 р. – медичний факультет.

У 1982 р був створений будівельний факультет, а у 1990 р. – електротехнічний факультет. Тоді ж керівництво університету присвоїло йому ім'я Йосипа Юра Штросмайєра, відомого хорватського політичного діяча.

У 1999 р. було створено кафедру математики як філії університету, і в цьому році було відкрито Студентський будинок у Славонському Броді. На сьогодні в університеті функціонують такі факультети: юридичний, електротехнічний,

будівництва, сільського господарства, католицького богослов'я, медичний, педагогічний, біологічний, хімічний, фізичний, математичний, економічний, а також Академія мистецтв. Освіту у цьому навчальному закладі здобувають у середньому 20 000 студентів [16].

Історія вищої освіти та науково-дослідницької роботи в Дубровнику починається в далекому минулому. Особливо це стосується соціальних та природничих наук. Так, дубровчанин Б. Котрулевич ще у 1458 р. написав чотири книги «Про торгівлю і досконалого купця», які є першою роботою такого типу. В той же час Н. Сагроевіч, також громадянин колишньої Республіки Дубровник (існувала у 1358 – 1815 рр.), був першим хорватом, який написав книгу з навігації. Єзуїти в 1624 р. заснували тут колегіум, який у 1654 р. Сенат Республіки Дубровник оголосив суспільною установою вищої освіти, де викладали мистецтво і науку. Колегіум став попередником сучасної вищої освіти в Дубровнику. Із заснуванням факультету морських студій, а потім факультету туризму та зовнішньої торгівлі тут почалася нова епоха сучасної освіти. Ці факультети функціонували як інститут аж до 2001 р., коли було оголошено про утворення Дубровницького університету [20]. На сьогодні в університеті навчається понад 2500 студентів та функціонують такі факультети: економічний, інженерний, інформатики, водного господарства, океанології, охорони історичних пам'яток.

Університет у Загребі є найбільшим навчальним закладом у Хорватії і по праву вважається одним із найперших університетів на території Південно-Східної Європи. Він виник у другій половині XVII ст. завдяки указу імператора

Леопольда I Габсбурга (1640–1705), виданому у вересні 1669 р., тодішній езуїтській Академії наук вільного королівського міста Загреб було розширено права і привілеї. У її стінах проводилося викладання філософії та теології. З 1692 р. надання вищої освіти відбувалося у Новій Академії Загреба – установі, що продовжила справу Академії наук та діяла під керівництвом езуїтів. Наступною віхою в історії формування університету в Загребі стало підписання законодавчого акта імператором Францом-Йосипом під час його перебування у Загребі 1869 р., на основі якого вже 19 жовтня 1874 р. було відкрито сучасний університет Загреба. У його складі тоді функціонувало чотири факультети: юридичний, теології, філософії та медицини. Сьогодні у стінах Загребського університету діє 29 факультетів, які включають 111 кафедр та разом забезпечують здобуття високоякісної освіти за різними кваліфікаційними рівнями та напрямками, такими як архітектура, геодезія, будівництво, право, фізична культура, філософський, фармацевтичний, медичний та ін. При університеті діє також кілька мистецьких академій та видавництва. Університет нараховує понад 70 000 студентів [3].

Саме у Загребському університеті діє у складі відділу східнослов'янських мов і літератур філософського факультету кафедра української мови і літератури. Лекційне викладання української мови було введено ще у 1944 р., а повний, 4-річний, курс зі спеціальності «Українська мова і література» на філософському факультеті Загребського університету відкрився восени 1997 р. завдяки підтримці Посла України у Республіці Хорватія А. Шостака, а також представників преси та

14-ти студентам-україністам. Курс, на чолі якого дев'ять років стояв професор, доктор наук М. Поповіч, відкрився в межах тодішнього відділу слов'янської мови і літератури. Проте спеціальність не входила до жодної з кафедр відділу як один із двопродметних напрямків навчання на філософському факультеті, тобто курс українистики не міг функціонувати самостійно, лише у поєднанні з якимось іншим предметом, причому обидва предмети мусили мати рівні права (викладатися однакова кількість годин тощо). Разом з тим по закінченні 4-річного курсу спеціальності «Українська мова і література» випускники отримували диплом бакалавра гуманітарних наук за напрямом «україністика» [11, с. 237 – 238].

Сьогодні кафедра української мови та літератури філософського факультету Загребського університету вважається головним центром академічної науки у Хорватії. Щороку на кафедру по плану вступає 22 студенти, які за нормами Загребського університету мають двопродметне навчання: у зв'язку зі специфічним поділом відділів і кафедр університету на кожній із них є студенти-україністи. Кафедра не відчуває нестачі студентів насамперед через високий авторитет викладачів, а також завдяки її розгалуженому міжнародному співробітництву. Крім того, у хорватського населення є виняткова симпатія до українців насамперед через схожість історичного минулого та однієї з теорій про походження хорватів з Карпатського регіону [11, с. 240–241]. Окрім курсу історії української літератури та історії України загалом, хорватські студенти протягом усього періоду навчання студіюють основи граматики, лінгвістики,

морфології, орфографії, синтаксису, лексикології, фразеології, фонетики. Вивчення усіх цих складових мовознавства супроводжується проведенням практичних занять, де для закріплення здобутих знань та їх вдосконалення проводяться колоквіуми, контрольні роботи, обговорення у вигляді діалогів, перевірка за допомогою перекладів українських текстів.

З самого початку велику підтримку мала україністика від усіх послів України в Хорватії. Так, у березні 2011 р. відбулася важлива для україністики подія – відкриття української аудиторії імені Тараса Шевченка на філософському факультеті, велику допомогу в обладнанні аудиторії надало Посольство України в Республіці Хорватія, особливо всіляко сприяли цій події посли Б. Зайчук і О. Левченко. Посольство України в Хорватії і зараз найактивніше допомагає кафедрі. Про діяльність загребської україністики знають і в Україні, її розвиток підтримали своїми приїздами і виступами з лекціями перед студентами відомі вчені: П. Гриценко, О. Тищенко, П. Чучка, О. Паламарчук, О. Дзюба, ректор Київського університету В. Скопенко. Письменник і літературознавець І. Дзюба подарував необхідну кафедрі багату бібліотеку, а в 2011–2012 академічному році цикл лекцій прочитали професор Л. Васильєва і поетеса Г. Крук, педагог і методист С. Соколова. Надзвичайно цікавими для усіх студентів і викладачів були зустрічі з українськими поетами Д. Павличком, І. Драчем, Л. Талалаєм, сучасними прозаїками і поетами О. Ірванцем, Ю. Андруховичем, Г. Крук та ін. [2, с. 276–277].

Отже, становлення українознавчих досліджень у Хорватії тісно пов'язане зі створенням кафедри української мови та літератури на філософському факультеті

Загребського університету. Кафедра стала основним центром українознавчих студій у хорватському науковому середовищі. Процес її становлення та розвитку розпочався ще наприкінці XIX ст. із вивчення студентами перекладених на хорватську мову творів періоду Київської Русі, а продовжився після започаткування спеціальності «Українська мова і література» та викладання курсу на окремій кафедрі україністики. Це значно розширило тематику навчальних курсів та дало змогу детальніше ознайомлювати студентів з особливостями української мови, культури, історії. Поступово збільшилося коло предметів, що викладаються хорватським студентам. Крім того, на сучасному етапі проведення активної наукової, організаторської роботи викладачами та студентами кафедри сприяє насамперед збереженню української національної ідентичності в іноземному середовищі, а також забезпечує поширення відомостей про українську художню літературу серед хорватського населення.

Поширення українознавчих знань має важливе політичне значення для Хорватії. Насамперед це забезпечує стабільність держави, адже влада надає повну можливість зберігати та розвивати власну національну культуру в рамках існуючого хорватського суспільства. Разом з цим створюється зручний майданчик для проведення акцій «культурної дипломатії»: міждержавний діалог відбувається на рівні усього суспільства, а не обмежується офіційними особами.

Таким чином, протягом усього періоду становлення кафедри української мови та літератури на філософському факультеті Загребського університету була і залишається центром формування

і поширення української національної культури, а також консолідує ядром, навколо якого продовжує збиратися розпоршена українська діаспора.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дуганджич А. Соматичні фраземи з компонентом «рука» в хорватській і українській мовах / А. Дуганджич // *UCRAINISTICA*: збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 11. – С. 69–80.

2. Дуганджич А., Павлешен Д. Вивчення української мови як іноземної в Загребському університеті (сучасний стан і розвиток україністики в Хорватії) / А. Дуганджич, Д. Павлешен // *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. – 2014. – Вип. 9. – С. 268–278.

3. Загребський університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sastavnice-sveucilista/fakulteti/>

4. Задарський університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unizd.hr/Onama/tabid/55/language/hr-HR/Default.aspx>

5. Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju // *Narodne novine*. – 31.07.2003. – Br. 123.

6. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju // *Narodne novine*. – 28.07.2004. – Br. 105.

7. Zakon o izmjenama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju // *Narodne novine*. – 10.12.2004. – Br. 174.

8. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi [Електронний ресурс] // *Narodne novine*. – 19.10.2007. – Br. 107. – Режим доступу: <http://narodne-novine.nn.hr/sluzbeni/pregledBroj.aspx>

9. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi [Електронний ресурс] // *Narodne novine*. – 25.07.2008. – Br. 87. – Режим доступу: <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx>

10. Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi [Електронний ресурс] // *Narodne*

novine. – 30.01.1997. – Br. 10. – Режим доступу: <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx>

11. Іванченко О. Українознавчі дослідження в Хорватії (на прикладі діяльності кафедри української мови і літератури Загребського університету) / О. Іванченко // *Збірник наукових праць ННДІУВІ*. – 2013. – Т. XXXI. – С. 232–246.

12. Історія університету у Спліті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unist.hr/Osveu%C4%8Dili%C5%A1tu/Povijest/tabid/57/>

13. Нагірний М. «Літні школи» як чинник збереження національної ідентичності русинів та українців Хорватії (1990-ті роки) / М. Нагірний // *Проблеми слов'янознавства*. – 2011. – Вип. 60. – С. 273 – 279.

14. Нагірний М. Нова думка як джерело до вивчення історії русинів та українців Хорватії (1990-ті рр.) / М. Нагірний // *Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Історичні науки*. – 2010. – Вип. 15. – С. 276–288.

15. Об образовани в Хорватии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://peopleandcountries.com/article-1804-1.html>

16. Про університет у Осієку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unios.hr/o-sveucilistu/sastavnice/>

17. Рієкський університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uniri.hr/>

18. Українці в Хорватії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://croatia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-croatia/ukrainians-in-croatia>

19. Університет ім. Ю. Добрили в Пулі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unipu.hr/sastavnice>

20. Університет у Дубровнику [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unidu.hr/obavijest.php?idizbornik=15>

REFERENCES

1. DUHANDZHYCH, A. (2013). Somatic Phrasemes with the Component “Hand” in Croatian and Ukrainian Languages. In: *UCRAINISTICA: zbirnyk naukovykh prats.*

- (UCRAINISTICA: Collected Scientific Papers), Vol. 11, pp. 69–80. [in Ukr.]
2. DUHANDZHYCH, A., PAVLESHEN, D. (2014). Studying Ukrainian as a Foreign Language at the University of Zagreb (Current Condition and Development of Ukrainian Studies in Croatia). In: *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. Zbirnyk naukovykh prats.* (Theory and Practice of Teaching Ukrainian as a Foreign Language. Collected Scientific Papers), Vol. 9. Lviv: I. Franko National University of Lviv Press, pp. 268–278. [in Ukr.]
3. *University of Zagreb.* [online]. Available at: <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sastavnice-sveucilista/fakulteti/> [Accessed 25 Oct. 2017]. [in Croat.]
4. University of Zadar. [online]. Available at: <http://www.unizd.hr/Onama/tabid/55/language/hr-HR/Default.aspx> [Accessed 25 Oct. 2017]. [in Croat.]
5. The Law on Scientific Activity and Higher Education. (31 Jul. 2003). *Narodne novine*, (123). [in Croat.]
6. The Law on Amendments and Supplements to the Law on Scientific Activity and Higher Education. (28 Jul. 2004). *Narodne novine*, (105). [in Croat.]
7. The Law on Changes to the Law on Scientific Activity and Higher Education. (10 Dec. 2004). *Narodne novine*, (174). [in Croat.]
8. The Law on Changes and Supplements to the Law on Pre-School Education and Training. (19 Oct. 2007). [online]. *Narodne novine*, (107). Available at: <http://narodne-novine.nn.hr/sluzbeni/pregledBroj.aspx> [Accessed 20 Dec. 2015]. [in Croat.]
9. The Law on Training and Education in Elementary and Secondary School. (25 Jul. 2008). [online]. *Narodne novine*, (87). Available at: <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx> [Accessed 20 Dec. 2015]. [in Croat.]
10. The Law on Pre-School Education and Training. (30 Jan. 1997). [online]. *Narodne novine*, (10). Available at: <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx> [Accessed 20 Dec. 2015]. [in Croat.]
11. IVANCHENKO, O. (2013). Ukrainian Studies in Croatia (Exemplified by Ukrainian Language and Literature Department at the University of Zagreb). In: *Zbirnyk naukovykh prats NNDIUVI.* (Collected Scientific Papers of National Research Institute of Ukrainian Studies and World History), Vol. XXXI. Kyiv: NNDIUVI, pp. 232–246. [in Ukr.]
12. *The History of University of Split.* [online]. Available at: <http://www.unist.hr/Osveu%C4%8Dili%C5%A1tu/Povijest/tabid/57/> [Accessed 26 Oct. 2017]. [in Croat.]
13. NAHIRNYI, M. (2011). “Summer Schools” as a Factor for Preserving National Identity of the Ruthenians and the Ukrainians of Croatia in the 1990s. *Problemy slovianoznavstva.* (Problems of Slavic Studies), Vol. 60. Lviv: I. Franko National University of Lviv Press, pp. 273–279. [in Ukr.]
14. NAHIRNYI, M. (2010). “Nova Dumka” as a Source for Studying the Ruthenians’ and the Ukrainians’ History of Croatia in the 1990s. *Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu Ostrozka akademiia]. Istorychni nauky.* (Scientific Proceedings [National University of Ostroh Academy]. Historical Sciences), Vol. 15. Ostroh: National University of Ostroh Academy Press, pp. 276–288. [in Ukr.]
15. *About Education in Croatia.* [online]. Available at: <http://peopleandcountries.com/article-1804-1.html> [Accessed 25 Oct. 2017]. [in Rus.]
16. *About the University of Osijek.* [online]. Available at: <http://www.unios.hr/o-sveucilistu/sastavnice/> [Accessed 25 Oct. 2017]. [in Croat.]
17. *University of Rijeka.* [online]. Available at: <http://www.uniri.hr/> [Accessed 25 Oct. 2017]. [in Croat.]
18. *Ukrainians in Croatia.* [online]. Available at: <http://croatia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-croatia/ukrainians-in-croatia> [Accessed 28 Oct. 2017]. [in Ukr.]
19. *J. Dobrila University of Pula.* [online]. Available at: <https://www.unipu.hr/sastavnice> [Accessed 26 Oct. 2017]. [in Croat.]
20. *University of Dubrovnik.* [online]. Available at: <http://www.unidu.hr/obavijest.php?idizbornik=15> [Accessed 26 Oct. 2017]. [in Croat.]

O. Hula

The Education System of the Republic of Croatia: The Ukrainian Studies Aspect

Abstract

Today, the tendency for globalization is observed in the world. At the same time, it is dialectically related to the tendency of strengthening national singularity and the development of nationalistic movements. Therefore, to correctly react to the challenges of time, the multinational states strive to learn national histories and cultures of the people living in their territory. Ukraine is interested in studying the positive experience of such international cooperation as well. Particularly valuable is not only the historical, cultural but above all – the educational experience of a country with a similar historical destiny: Croatia.

The education system of the Republic of Croatia is based on the West-European model and combines four levels of knowledge: pre-school education, basic, secondary, and higher education.

Primary education begins with entering the first grade of the main school and lasts for eight years, while the secondary school, depending on the type of the educational institution, is designed for 3–5 years of study. In secondary school, a fragmentary acquaintance of students with the ancient history of Ukraine takes place.

In addition, the legislation of the Republic of Croatia provides the Ukrainian national minority with the right to study their native language in secondary schools. Also, the diaspora is making efforts to develop schools where Ukrainian language is studied. In today's Croatia, there are four schools of this kind. Also, the diaspora organizes summer schools for children learning Ukrainian and Ruthenian languages, which are held in Ukraine and the Republic of Croatia.

Higher education institutions comprise universities and academies of arts which these universities include, institutes, colleges, and higher schools. They are designed to provide higher education, scientific, professional, artistic, and other activities.

It is one of the universities – the University of Zagreb – that has the operating Department of Ukrainian Language and Literature at the Faculty of Philosophy. It was and remains the center of formation and spread of Ukrainian national culture, as well as the consolidating core, around which the scattered Ukrainian diaspora continues to gather.